

בית נאמן

מוצ"ש פרשת תצוה, י"ב אדר א' תשע"ט

העלון יוצא לעילוי נשמת מדיאנה נג'מה בת חנינה לבית וזאן ע"ה, ובעלה מיקיץ כצאני בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב

בשעה 20:00

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה או ב'קול נאמן': 079-9-367-367 או ב'קול בית נאמן': 079-9270505

נושאי השיעור:

- א. קדושת השבת. ב. הכנת והדלקת נרות שבת. ג. אם מותר לילדות להדליק ולברך. ד. חידוש בפרשה. ה. זמן עלות השחר. ו. להוציא שבת בזמן ר"ת. ז. אם רב סעדיה גאון סובר כר"ת. ח. היוצא מבית הכסא ולובש שוב תפלין האם מברך עליהן? ט. ידיעת וכבוד התורה וחכמיה. י. מרן החיד"א ע"ה.

הבעל מתקן והאשה מדליקה

ג. אבל אם הפסוק דיבר על נשים מה זה "את בני ישראל"? אלא זה רמז לדברי **הבן איש חי** (ש"ב פרשת נח אות ו'). וע"ש בהערות והארות ממרן שליט"א) **שהבעל צריך לעזור לאשה קצת בהדלקת נרות שבת, ולעסוק בתיקון הנרות**, כלומר להכין את הנרות ולהבהב את הפתילות באש (פעם הפתילה היתה "נקשנית" ולא נדלקת, ולכן היה צריך להכין אותם ולהבהב אותם, אבל הפתילות היום ב"ה כבר חזרו בתשובה...), וזה ע"פ **האר"י** (שער הכוונות דף ס"א ע"ב). כתוב במשנה (שבת פ"ב מ"ו) "**על שלש עבירות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר**". רבי דוד פארדו כתב חיבור על המשנה "שושנים לדוד" שכולו פרחים ושושנים, ורבי **עקיבא איגר** (שם) שאוהב חידושים קצרים וקולעים של הספרדים⁴, הביא מה ששאל על המשנה הזאת: **למה כתוב "ובהדלקת הנר"? הרי כתוב בנדה ולא בטבילת נדה, כתוב בחלה ולא בהפרשת חלה, א"כ די לומר "ובנר" או "ובנר שבת"**. אלא לומר לך שדוק **ההדלקה על האשה, ואילו ההכנה של ההדלקה על הבעל**. זה רמז כ"כ יפה לדברי **האר"י** שגם הבעל ישתתף בזה⁵. לכן כתוב בפסוק "אתה תצוה את בני ישראל", שמצות הדלקת נרות של האשה תהיה ביחד עם הבעל, וזה "את בני ישראל" עם הבן כלומר עם בעלה, ששניהם שותפים במצוה הזאת.

גב מאשתו את מצות ההדלקה

ד. בספר **בית השואבה** (סימן ו' אות ו') כתב דין, שאם הבעל גנב את המצוה הזאת מאשתו, כי הוא ראה אותה מתעכבת והלך והדליק נרות שבת ואמר "אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר שבת", האשה יכולה לתבוע אותו בבית דין, ולהוציא ממנו עשרה זהובים⁶ שזה הרבה כסף⁷. אבל במדה והיא

4. פעם רבי חיים מברסקא אמר: אני לא יודע מאיפה יש זמן לרבי עקיבא איגר לעיין בספרי הספרדים. ואמרת לרבי אהרן סימן טוב ה"ו: אם רבי עקיבא איגר לא היה מעיין בספרי הספרדים הוא לא היה רבי עקיבא איגר, כי הוא בקי בספרי הספרדים יותר מאיתנו, ויודע כל התשובות מוצל מאש ושער המלך ומחנה אפרים ובקי בכלם. אבל הוא אחד לומר את זה. ופעם הלך לרבי שלמה זילברשטיין (כאן בבני ברק), ואמר לו: פלוני אמר שאם רבי עקיבא איגר לא היה לומד בספרי הספרדים לא היה רבי עקיבא איגר, אמר לו: הוא צודק. וסיפר לו על הרב קצות החשן שנולד עם מחנה אפרים בעריסה ונפטר עם שער המלך. מי שלומד בספרי הספרדים יהיה לו שכל ישר, וכשיבוא לפסוק יוכל לפסוק בוודאות ולא ככה-ככה. האשכנזים שיהיו בריאים מרוב החריות לא יכולים להכריע, אבל צריך ללמוד לפסוק בהלכה. ולכן רבי צבי פסח פראנק והרב נאה ועוד חכמים אשכנזים היו יודעים לפסוק. וגם רבי עקיבא איגר היה כזה.

5. פעם ראשונה שמעתי את הרמז הזה מהרב עובדיה ע"ה, ושאלתי אותו: מי אמר את זה? אמר לי: רבי עקיבא איגר. אמרתי בלבי: זה לא יכול להיות רבי עקיבא איגר, כי הוא לא מדקדק דקדוקים קלים כאלה, רק הספרדים עושים את הדקדוקים האלה על מלה יתירה ומלה חסירה. הלכתי הביתה, פתחתי רבי עקיבא איגר על המשיניות שם, וראיתי שביא את זה בשם "שושנים לדוד". וא"כ המקור הזה משלנו. הסגנון של הלימוד הזה, למה רש"י הוסיף את המלה הזאת? למה כתב בלשון כזו? נמצא רק אצל הספרדים, ויש הסברים בזה. אנשיים לי יודעים וחושיים שמספיק התוכן בלבד.

6. זהוב זה דינר זהב שהוא עשרים וחמשה דינרי כסף, ודינר כסף זה ארבעה גרם וחצי של כסף טהור, כפול עשרים וחמש זה מאה ושתיים עשרה, כפול עשרה זהובים זה אלף ומאה ועשרים וחמשה גרם כסף טהור, שזה משקל קילו ושמינית של כסף טהור.

7. אבל תמיד היתה לי קושיא על זה, שהרי מה שישלם לה הכל שלו בחזרה, כי "כל מה שקנתה אשה קנה בעלה" (גיטין ע"ז ע"א ועוד). ולפני שנים תלמיד חכם אחד מירושלים רבי יעקב חיים סופר שליט"א. כתב לי שהבעל יתן לה על תנאי שהכסף הזה שלה, ולא יחזור אליו בחזרה (סנהדרין ע"א ע"א).

אין כח שיוכל לעמוד מול התורה והשבת

א. שבוע טוב ומבורך. שמעתי עכשיו בשורה טובה שקולנוע "היכל" שומם כבר עשרים שנה (עיין בעלון הקודם הערה 2), כי מי שנלחם בשבת הוא מסכן ואומלל, ואין ברכה במעשה שבת. ולא רק במעשה אלא גם במחשבה של השבת, שאם אדם חושב בשבת מה לעשות אין ברכה בזה. הגמרא (שבת ק"ב ע"ב) מספרת: מעשה בחסיד אחד שהיתה לו גינה, וביום שבת טייל בה וראה קיר אחד עומד ליפול, והחליט בלבו לגדור אותו במוצאי שבת. כשיצאה השבת אמר: כיון שחשבתי על זה בשבת לא אעשה את זה. והנה נעשה לו נס וצמח שם צלף¹, שעשה גדר שם. והרב **האר"י** (ליקוטי הש"ס לאר"י ז"ל בשבת שם) אמר שהחסידי הזה היה לגלול של צלפחד, כי לפי דעה אחת בגמרא (שם צ"ו ע"ב) צלפחד היה מקושש עצים ונכשל בחילול שבת², וכיון שטעה בענין שבת בפועל וקושש עצים, לכן חזר בגלגול בזמן הברייתא של הגמרא ותיקן את זה אפילו במחשבה. ומה היה השכר שלו? צלף-חד, וזה "צלפחד". לכן קל וחומר לאנשים הנלחמים בשבת ועושים קולנוע ובכל ליל שבת "איכרה" רח"ל, ולמחרת אדם קורא בעיתונים שרבי אורי זוהר או הרב סלומון (להבדיל בין החיים) באו ודיברו שם. אבל הם נלחמים על זה, ובסוף נגמר הכל, "שבת נוגש שבתה מדהבה" (ישעיה י"ד ד'), כי חילול שבת אין בו ברכה. צריך להזכיר את זה לכל הדורות אחריהם, שכל מי שנלחם בשבת הוא מסכן, כי הוא ילך והשבת תישאר על אפו ועל חמתו. לא מענין אותי מה שיחליטו בג"ץ, הם מסכנים ואומללים³. ואני בטוח שבעוד דור אחד או שנים כולם יחזרו בתשובה, ונכדיהם וניניהם של הבגצ"ים האלה יחזרו בתשובה, ויאמרו "חטאנו עוינו פשענו", "אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עוונותיהם סבלנו" (איכה ה' ד')! אנחנו הילדים לא נסכול את העוונות שלהם, ונחזור בתשובה (עיין בברכות ז' ע"א). ככה יהיה בעם ישראל. אין כח שיוכל לעמוד מול התורה, ואם לא עמדו הצדוקים והקראים והרומאים והיוונים והגרמנים והרוסים מול התורה, אז ישראל יעמדו נגד התורה! אי אפשר כדבר הזה.

רמז בתורה להדלקת נרות שבת

ב. היום קראנו "ואתה תצוה את בני ישראל" (שמות כ"ז כ'). בעל הטורים כתב שהמלה "תצוה" בגימטרא "נשים צוה". למה רמז את זה? כי המלה תצוה קצת תמוהה, שהרי יכול לומר ואתה "צו" את בני ישראל, וכמו שכתוב במקום אחר "ואתה קח לך בשמים ראש" (שם ל"ב כ"ג), למה כתוב תצוה? לכן בעל הטורים מסביר שהת"ו של תצוה בגימטריא "נשים", וכאילו כתוב "נשים צוה", כלומר תצוה את הנשים שידליקו נרות. מכאן רמז להדלקת נרות של שבת.

1. מה זה צלף? מין אילן שיש בו כל מיני טעמים, כמו אבינות וקפריסין וכל מיני שמות שמוזכרים בגמרא (ברכות ל"ו ע"א). בחו"ל היו מביאים את הפירות האלה (נקראים בערבית כבבא"ר) ואין כמותם, והיה פריה למאכל ועלהו לתרופה" (יחזקאל מ"ז י"ב), והיום אולי יש בבאר שבע. לפעמים מביאים לי מוצאת קופסאות של צלפים, לא צלפים של הערבים שמצליפים לעינו בעוונותינו הרבים... אלא מין פרי שקרא "צלף".
2. ולכן כתוב "כי בחטאו מת" (במדבר כ"ז א'), כלומר הומת בגלל זה. ויש דעות אחרות בגמרא.
3. הם מחליטים: מי אמר שמשפחה זה אבא ואמא? אולי אבא ואבא או אמא ואמא. ממש פלא פלאים... אתם יודעים מה זה אבא ואמא? "אבא ואמא" גימטריא "בן" בדיוק. אם יש אבא ואמא יש לדים ונכדים ויש חיים, ו"בחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (דברים ל"ט), אבל הם נלחמים במציאות, מסכנים ואומללים שכמותם.

להקדשות והנצחות : 052-7130552

עיצוב גרפי: האלק 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:50 18:08	16:56
ת"א:	18:46 18:10	17:13
חיפה:	18:45 18:09	17:01
ב"ש:	18:47 18:10	17:13

'שומרי שבת' מברכים את 'בית נאמן' - העלון המבוקש ביותר בכל בית בישראל, על הקפדתם להדפיס ע"ג נייר ללא חשש חילול שבת. אנו מזמינים את כל שאר המדפיסים (ספרים, חוברות, עלונים וכד') ללכת בעקבותיהם.

לכירור און חשש חילול שבת בבית הדפוס שלכם - 02-6739795-02 שלווחה 4

והיה רעש גדול על זה (עיין בשו"ת יחווה דעת ח"ב סימן ל"ב). אבל האדמו"ר התכוין לשם שמים, כי הרבה אנשים עזבו את התורה והשבת והדלקת נרות והיו הולכים בחושך, 'העם ההולכים בחושך' (ישעיה ט' א'), ואין נחזיר אותם בתשובה. נקח את הילדות הקטנות או הילדים הקטנים שיחזירו את ההורים שלהם בתשובה. זהו שנאמר בסוף תרי עשר, **"והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם"** (מלאכי ג' כ"ד), כלומר **ישיב לב אבות לתורה ע"י הבנים שלהם. ולפעמים להפך, ישיב לב הבנים ע"י האבות שלהם, שאם הם יודעים איך לדבר עם הילדים יכולים לקרב אותם, ואם הם לא יודעים הם מרחיקים אותם**¹⁰. אבל בכל זאת לא שייך לברך על ההדלקה הזאת. ובזמנו כתבתי מאמר על זה, שאפשר שהאמא תדליק בברכה והבנות תעמודנה שם ותענינה אמן, ואח"כ כל בת תדליק לכבוד שבת (חוברת אור תורה אייר תשל"ו סימן קל"ב). ואפשר שכל בת תדליק בחדר אחר (בחדרים שאין בהם חשש סכנה). אבל גם בזה לא יוכלו לברך, כי הבן איש חי (ש"ב פרשת נח אות ה) כותב שאם כל החדרים מוכנים להדלקה אי אפשר שכל אחת תברך על חדר אחר¹¹. **אבל הדבר הזה שהבנות תדלקנה נרות זה נחמד מאד**¹².

"זאת התורה לא ימלט ממנה איש לעולם"

ז. היום אפשר לקרב אנשים ע"י דיבור בנועם, ולהסביר להם שמי שירצה לברוח מהתורה יידע שלא יוכל לעשות את זה. הרמב"ם (אגרת תימן) כותב: **"זאת התורה לא ימלט ממנה איש מבני יעקב לעולם, או הוא או בנו או בן בנו, ירצו או לא ירצו"**¹³. לכן שיעשו מה שירצו, אבל אי אפשר לברוח מהתורה, כי יש לה כח חזק מאד. **אם התורה עמדה מול כל העולם כולו, ועומדת עד היום הזה עם כל המתקוות והיופי והחן שלה, וכי אתם תילחמו בה? מי אתם בכלל? עפר ואפר רמה ותולעה.** צריך להכניס בראש את זה, שיידעו כל השופטים שלנו "בשופטני עסקינן" (בבא קמא פ"ה ע"א ועוד), שאי אפשר להילחם נגד התורה, וללמוד ולהבין את זה. למשל היום אדם שעבד כמה שנים ופיטרו אותו נותנים לו **"פיצויים"**, מאיפה לקחו את זה? **מהתורה, "הענק תעניק לו מצאנך מגרנך ומיקבך"** (דברים ט"ז י"ד), והענקה הזאת מהתורה¹⁴. **התורה נותנת לנו כל הדרכים הטובות בעולם, שיהיו לנו חיים טובים, ובחרת בחיים למען תחיה אתה זורעך"** (דברים ל' י"ט).

10. לפני מאתים שנה היה אחד בשם שלמה זלמן מימון שהיה "אפיקורס" רח"ל, וקראתי עליו בספר נחלת יוסף של חכם תימני (נדפס בירושלים לפני מאה שנה בערך) שהוא היה יודע ללמוד הרבה מאד, ובגיל עשרים ושתיים כבר כתב חמשה ספרים עם על הקבלה וגם על הפשט, אבל למד פילוסופיה והתדרדר לגמרי. במקום אחר סיפרו עליו שבגיל שמונה הלך לאביו ואמר לו: **למדנו בתלמוד תורה שיעקב ועשיו חלקו את העולמות ביניהם, עשיו לקח עולם הזה ויעקב לקח עולם הבא (ליקוט שמעוני תולדות רמז ק"א), לא חבל שיעקב לא דרש את העולם הזה?** והיינו מרויחים מזה. אביו נתן לו שתי תשובות על זה: **תשובה אחת סטירה ותשובה שניה אמר לו "אוי בלעיל"**, הדבר הזה נשאר בזכרונו מאז עד שגדל וכתב תולדות חייו. את אביו היה אומר לו: **בני, שמעתי את ישעיה שאלך, אבל תדע לך שעולם הבא שיהיה יותר מהעולם הזה. ועוד שאנחנו אוכלים גם בעולם הזה, כי גם אצל האשכנזים או היו אנשים מכובדים, כמו השר ר' שמשון ורטיימר והשר ר' דוד אפנהיים והשר רוטשילד שהיו עשירים ומכובדים מאד, ולא חסר להם כלום. וגם מה שהיו ב"גטו", הרי באידיש גוט זה טוב (כמו "גוט שאבעס" או "גוט יום טוב")... ולכן הם ידעו שעוד מעט ישתחררו מזה. והנה היום ב"ה היהודים משותחררים בעולם כולו, ועושים מה שגורא להם. אבל אביו לא ידע לענות ונתן לו סטירה על זה. לא עושים ככה.** 11. והוא הדין לגבי הפרשת חלה, שהיו כאלה מביאים כמה עיסות ובעלת הבית מורידה קצת ומברכת "להפריש חלה תרומה", ואח"כ באה אשה שניה ומפרישה מהעיסה השניה, והשלישית מהעיסה השלישית. אבל הבן איש חי (ש"ב פרשת שמיי הלכות חלה אות ו', ובשר"ת רב פעלים) כתב שלא עושים ככה אלא שאחת תברך לכולן.

12. מעשה שהיה במשפחה חילונית **שהבת הקטנה אמרה להורים שלה: הייתי בגן "אמא של שבת" (לא הורים של שבת), ואני רוצה שנדליק נרות שבת. אמרו לה: זה לא בשבילנו, רק אבות אבותינו ה"פאנטים" עשו שבת, אבל אנחנו "בני חורין" ורוחוקים מהדברים האלה, "בשנה הבאה בארץ דיישראל בני חורין"...** אין להם לא שבת ולא מועד ולא תורה הי' ירחם עליהם. אבל הילדה מתנדת להורים שלה ומתעקשת על זה. ערב שבת אחד ההורים הלכו "לנשף", והבת אמרה לעצמה: **אני יודעת שאמא לא תדליק נרות שבת. הלכה למכולת וביקשה מהמוכר שני נרות. הוא לא ידע מה הנרות האלה, ונתן לה שני נרות נשמה. הלכה הבייתה והדליקה אותם. אבא ואמא שלה חזרו מהנשף הזה, ושאלו אותה: מה הנרות האלה? ענתה להם: חלף בשביל אבא ואחז בשביל אמא... אמרו לה: אי וואו, זה נרות נשמה, את מאחלת להורים שלך שימותו! אמרה להם: ביקשתי מהמוכר נרות וזה מה שהביא לי, מאיפה אני יודעת נשמה או נפש או רוח... ההורים נכנעו ואמרו לה: **אנחנו נדליק מעכשיו נרות שבת.****

13. זה לפי תרגום אחד באגרות הרמב"ם. אמנם יש לנו תרגום אחד של רבי נחום המעריבי, אבל הסגנון הזה חזק יותר.

14. פעם אחת היה אדם שהחליט להתפטר מהעבודה, והחוק אומר שלא צריך לתת לו פיצויים. שאלו את **הרב ווייס ע"ה** (שו"ת מנחת יצחק ח"ו סימן קס"ז) האם מגיע לו פיצויים או לא? וכתב להם: **אע"פ שהחוק אומר שלא צריך לתת לו פיצויים, אבל התורה אומרת להעניק גם במקרה כזה. והביא להם מספר החינוך (מצוה תפ"ב) במצות "הענק תעניק לו" שכותב את זה.**

היתה **שם בשעה שבירך על הנרות וענתה אחריו אמן, אינה יכולה לתבוע אותו, כי "גדול העונה אמן יותר מן המברך"** (ברכות נ"ג ע"ב), וא"כ הוא יכול לטעון לה: **מה את רוצה?! הרי ענית אמן ויש לך זכות יותר ממני.** מאיפה למדתי את זה? ממעשה שהיה לפני שבעים-שמונים שנה בג'ר'בא, בחכם אחד **רבי צגייר עשוש** שהיה רודף אחרי המצוות (הוא היה חסיד וכתב כמה ספרים רובם ככולם חסידות ומוסרים), שפעם חכם אחר **רבי כמוס חטאב** שחט עוף, והוא קדם וכיסה את דמו ובירך "אשר קדשנו במצוותיו וצונו על כיסוי דם בעפר". אמר לו חבירו: **השוחט צריך לכסות את הדם, שנאמר "ושפך את דמו וכסהו בעפר" (ויקרא י"ז ג'), מה אתה גונב את הברכה שלי?! הלך ותבע אותו בבית הדין אצל מורנו הרב רבי כלפון ע"ה ומורנו הרב רבי חויתא ע"ה, ששניהם גאוני עולם. רבי צגייר עשוש טען שעשה מצוה בזה, אמר לו רבי כלפון: הגמרא (חולין פ"ז ע"א) אומרת מעשה באחד ששחט וחבירו כיסה, וחייבו רבן גמליאל לשלם עשרה זהובים¹⁵. [וכן פסק מרן בש"ע ח"מ סוף סימן שפ"ב]. בינתיים רבי חויתא דיבר בלחש עם רבי כלפון, והראה לו דין מסויים. אח"כ רבי כלפון אמר לרבי צגייר: **תשמע, יש לך שבוע ימים להביא טענות להיפטר מהתשלום הזה, ואם לא תביא עליך לשלם עשרה זהובים.** אמר לו: **מאיפה אביא עשרה זהובים?! אפילו עשרה זהובים אין לי...** אבל זאת ההלכה. הלך ופתח ספרים ומצא בפרי מגדים (יו"ד סימן כ"ח במשבצות זהב סק"ח) שאם בעל המצוה ענה אמן אחר חבירו שגנב לו את המצוה פטור. [והוא ע"פ דברי התוס' בב"ב דף צ"א סע"ב]. והרי כאן חבירו רבי כמוס ענה אחריו אמן. בשבוע הבא בא לבית הדין, ואמר להם: **מצאתי פרי מגדים.** אמר לו רבי כלפון: **חזק וברוך, אתה פטור מזה. אותו הדבר באשה, שדוקא אם בעלה הדליק ולא היתה שם יכולה לתבוע אותו (אם היא מוכנה לעשות את זה), אבל אם היא ענתה אמן לא יכולה לתבוע אותו על זה.****

האם הבנות יכולות להדליק עם ברכה?

ה. האם הבנות הקטנות יכולות להדליק נר שבת עם ברכה או לא? **אם הבת לבד בבית או שאמא שלה לא מדליקה מכל סיבה שהיא, והיא ילדה קטנה אפילו פחות מגיל בת מצוה, יכולה להדליק בברכה.** והטעם לזה, **כי הרמב"ם** (פ"ה מהלכות שבת ה"א) לא כתב שמצוה על האשה להדליק נרות שבת, אלא כתב **"מצוה על כל אדם שיהיה בביתו נר דלוק בשבת"**, וא"כ המצוה על החפצא ולא על הגברא. והרי אם הבת לא תדליק הבית יהיה בחושך, לכן **יכולה להדליק בברכה כי זו המצוה של הבית.** הרמב"ם מדייק בלשונו עד מאד, ואם היה כותב "מצוה על כל אדם שידליק בביתו נר שבת", היינו אומרים שדוקא אדם גדול או אשה גדולה, ולכן כתב "מצוה שיהיה נר דלוק בביתו בשבת". וא"כ גם הבת יכולה להדליק בברכה. **אבל זה דוקא כאשר האמא לא מדלקת בבית, כי אם האמא מדליקה בברכה אסור לבת להדליק בברכה,** למה? מרן (סימן רס"ג ס"ח) כותב שאם היו כמה בעלי בתים ביחד, אחד יברך ויוציא את כולם. הרבה פעמים זה קורה **בבית מלון,** שבאים כמה משפחות וכל אחת בחדר שלה, ולפני כן מדליקים נר שבת בחדר האוכל או מה שקוראים לזה "לובי" (ראשי תיבות לכו ונלכה באור ה'). **לפי הרמ"א** (שם) **כל אחת יכולה לברך,** כי לדעתו מברכים על תוספת אורה, וכל אחת מוסיפה אור בזה. **אבל מרן מביא את הדברים האלה בשם מהרי"ל** (שו"ת מהרי"ל סימן נ"ג), **ומסיים: ונכון להזהר בספק ברכות, ולכן אחת תברך ותוציא את כולם.** ויש דרך אחרת שכל אחת תדליק ותברך בחדר שלה, אבל יש סכנה של דליקה בזה. והיום שיש פנסיים קטנים עם בטריית שנותנים אור ואין בהם חשש שריפה, א"כ כל אחת יכולה להדליק בחדר שלה (או היא או בעלה). אבל זה לא שייך כשנמצאים בבית אחד.

"כל בת מדליקה נרות שבת" ללא ברכה

1. בזמנו האדמו"ר מליובאוויטש ע"ה אמר "כל אשה וכל בת, מדליקה נרות שבת", ועשו חרוז מזה (וכתבו את זה גם על קופסת גפרורים)¹⁶. **והרב עובדיה ע"ה התנגד**

8. **רבי משה חורב ז"ל** היה אומר סימן למקור של הגמרא הזאת, חולין דף פ"ז ע"א, כי "פז" זה

9. ושם מוזכר עשרה זהובים. 10. האדמו"ר הביא ראיה לזה מפרשת חיי שרה, שכתוב **"ויביא יצחק האהלה שרה אמו ויחך את רבקה ותהי לו לאשה ויאבה"** (בראשית כ"ד ס"ז), ורש"י מפרש שבזמן שרה היה נר דולק בביתה מערב שבת עד ערב שבת, והייתה גם ברכה שורה בעיטה, וגם ענן קשור על האהל, וכשנפטרה שרה הלך הכל, "והענן סר מעל האהל" (במדבר י"ב י'). ואח"כ באה רבקה וחזר הכל, וזהו מה שכתוב "האהלה שרה אמו", כאשר רבקה באה לאהל זה היה כמו שרה אמו. **והרי לפי רש"י** (שם כ"ה כ') **רבקה היתה בת שלוש שנים** וא"כ שמע מינה שגם קטנה יכולה להדליק נרות בערב שבת.

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מזילות ועוד 053-6652663

נתן הנחה לבאים דרך העלון

תשמישי קדושה

”אם ציבור שומרי השבת יפסיקו לקנות ממוצרינו נפשוט את הרגל לאלתר”

(מנכ”ל אחד המפעלים הגדולים ביותר בארץ המייצרים בשבתות וחגים)

בידיו הנח להשפיע!

לקבלת חוברות מידע <<02-6739795 שולוחה 4 | forshabat@gmail.com | 0733-215744

שווארץ (מאמר איילת השחר דף כ”ד ע”א) שהיה בקי בכל הדברים האלה¹⁸, וכתב שבחן ובדק כל יום בירושלים במשך שלוש שנים מתי הוריתה ומתי עלות השחר, ומצא ששעה לפני הזריחה מגיע הזמן של לבישת טלית ותפלין, “משעה שיראה את חבירו ארבע אמות ויכירונו” (ברכות ט” ע”ב). והוא לא מחלק בין קיץ לחורף. וא”כ איך יכול להיות שבחורף פחות משעה עדיין לא עלה עמוד השחר?! הרי אם לא עלה עמוד השחר זה עדיין חושך ואפילה, ואיך אפשר להכיר את חבירו?! וכל אחד יכול לבדוק את זה היום שעוד חורף, שאם יבוא שעה לפני הזריחה במקום חשוך שאין אורות חשמל, ויראה את חבירו שמכיר אותו קצת במרחק ארבע אמות, ויאמר לו “הקולך זה בני דוד” (שמואל א’ כ”ד י”ז), הוא יענה לו: כן, אני דוד. ואיך אפשר לומר שעוד לא עלה עמוד השחר?! לא יתכן כדבר הזה. אמנם יש גורסים בהרמב”ם בפירושו המשנה (ברכות פ”א מ”א) “זמניות”, אבל המלה הזאת טעות של המתרגם שם¹⁹, כי הרמב”ם כתב מלה אחרת והוא תירגם “זמניות”, והטעה הרבה אחרונים בזה, עד שבאו חכמים ובדקו במקור וראו שכתב “אסעת אלאתדאל” (שעות השיוון והצדק). ויש אומרים לפי שעות שוות, אבל אי אפשר גם את זה, כי בקיץ רואים שמזמן עלות השחר עד הנץ החמה שעה וחצי שזה יותר משעה וחומש, ואיך אפשר לומר שעות שוות?! לכן יש דרך אחת ויחידה שנקראת “**על פי המעלות**”, מה הפירוש? היום אני יודע שיש חכמה שנקראת “טריונומטריה”²⁰. הגר”א ידע את זה²¹. ובה יכולים לדעת בדיוק כמה מעלות השמש נמצאת מתחת לאופק, איך עושים בזה? בניסן מחכים שבעים ושתיים דקות שעה וחומש ע”פ מרן הבית יוסף, ובאותו זמן תבדוק כמה מעלות השמש נמצאת מתחת לאופק המזרחי, “כמה מעלות טובות למקום עלינו”, אל תקרי עלינו אלא ירדנו... ועפ”ז תבדוק כל השנה כולה ע”פ החכמה הזאת. ויש לוחות על פי המעלות. ולא תאמר לי שזה דבר חדש, כי מצאו לזה מקור בספרו של היש”ר מקנדיה (ספר גבורות ה”ב) מדרגה (ל”ב), שהיה חכם גדול לפני ארבע מאות שנה²², ויש יסוד הדברים שחושבים על פי המעלות. לכן אנחנו מחשבים ע”פ המעלות. (עיני בחוברת אור תורה טבת תשנ”ה סימן מ”א).

לחכות לזמן רבנו תם במוצאי שבת זו חסידות בלבד

י. גם מה **שהרב ע”ה** (שו”ת יביע אומר ח”ב סימן כ”א ועוד) אומר שצריך לחכות לזמן רבנו תם במוצאי שבת, הרבה חושבים שזה ממש חובה. והרב אפרם שבדברים דרבנן אפשר להקל לפני כן, ואם יש צורך אז כל מיני סיבות, א”כ אפשר להשקל בזה. ואומרים שהרב בעצמו בבית הכנסת שלו במוצאי שבת, היה אומר מליהקה אחר “תדליק נר ואני אברך עליו”, ואפילו שעוד לא הגיע זמן רבנו תם. והרי אם הוא חושש לרבנו תם עדיין שבת, אסור לומר לאחד שידליק נר בשבת, וכי זה גוי של שבת או “גוי של רבנו תם”...?!²³ **אלא יודע צדיק שדעתו של רבנו תם בארץ**

18. הוא למד דעמים באוניברסיטה בחו”ל (ואינו זוכר איפה בדיוק). אבל היה חסידא קדישא, ולפעמים היה עושה תעניות. ויש תמונה שלו ממש נראה חסיד וסגפן.
19. כמה פעמים אמרתי שהמתרגם של פירוש המשנה להרמב”ם בסדר זרעים עד תרומות היה **רבי יהודה אלאריזי**, והוא היה יותר חרוץ מאשר חכם בהלכה ולא היה בקי בזה. הוא גם תירגם את מורה נבוכים, ו**רבי שמואל אבן תימן** התנפל עליו ואמר: התרגום שלו לא שווה כלום. אמנם הסגנון שלו יפה מאד, אבל אינו יורד לתנופת הדברים.
20. לא למדתי את החכמה הזאת, כי בחו”ל לא היה לי ספרים בזה והיום אני לא יכול ללמוד את זה, מה אעשה?! פעם ספר שבה לירידי הייתי קורא אותו מכריכה לכריכה, “כורך ושלחן ערוך”...²¹
21. הוא כתב ספר על חשבון והנדסה “**איל משולש**”, למה קראו לו ככה? כי “איל” מלשון אליהו, “הוא משולש” שמדבר על חכמת המלטה ופולחנים, שהיא עמוקה מאד (ולא הגר”א קרא לו בשם הזה). פעם אחת הרש”ש (כלאים פ”ג מ”א) כתב “מי שבקי בחכמת המשולשים”, כי הוא היה בקי בכל הדברים האלה. הספר הזה “איל משולש” היה סגור ותחתו באלף חותמות, ובסופו יש “לוח סינוס וקוסינוס” שזה לוח הבקעים. בספר הזה פעם תלמיד חכם אחד **רבי אבינועם סולימאני** ז”ל (שלמד בישיבה), התחיל לפרש את הספר הזה שלושה פרקים ראשונים (מתוך עשרה פרקים) עם סימנים הסברים ודוגמאות והוכחות, ורצה להמשיך ללאה בזה. שאל אותי: האם אני יכול לכתוב למטה “סינוס וקוסינוס” אמרתי לו: כן, אתה יכול לכתוב את זה, כי אמנם הגר”א כתב “לכתוב למטה” אבל בפירוש הלמטה כתובו איך שמקובל היום, “בכל לשון שאתה שומע” (ברכות י”ג ע”א). אמר לי: הרב פלוני אמר לי לא לכתוב ככה, אמרתי לו: תעשה מה שתרצה. אחרי כמה זמן מסכן הלך לעולמו, ובבוקר מצאו אותו ככה במטה. והלך הפירוש הזה.
22. הוא נולד בשנת ש”א (וחוור על זה כמה פעמים “נולדתי במזל כוכב בשנת ש”א שזה מול החכמה”). **הרב חיד”א** (שם הגדולים מערכת ספרים ערך אילים) **משבח אותו עד מאד, וכותב שהיה חכם בכל החכמות ומופלא בכל חכמה**. הוא נולד באי כריתים בקנדיה, ונפטר בן ששים וארבע ביליגא. **רבי המתמהו שטרשאון** מעיד: הלכתי לקברו ביליגא וראיתי כתוב שם “**ראוי הרבנו שהיה שכינה שוהר עלינו**” (מבחר כתבים עמ” רל”ג). ביליגא כלל האסכנים לא כ”כ מפרגנים לספרדיים... אבל זה היה אדם מיוחד ממיני. וגם החותם יאיר שהיה גאון עולם מזכיר אותו (בתשובה אחרונה בשו”ת חוט השני סימן צ”ז), וקורא לו “**רבנו היש”ר מקנדיה**”. וגם התוספות **יום טוב** (ברכות פ”א מ”א) מזכיר אותו: “**ראיתי ספר גבורות ה’ של רופא מומחה וחכם כולל היש”ר מקנדיה**”.
23. אמנם לפני שבועיים **רבי דוד יוסף שליט”א** כתב: אבל לא היה מרשה לגדול להדליק לפני זמן ר”ת. אלא היה אומר לילד שעוד לא הגיע לחינוך שידליק, אבל יש שהעידו לי שזה לא

”קודש קדשים” המזבח הפנימי או אהרן הכהן?

ח. בסוף הפרשה כתוב “וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה, מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם, קודש קדשים הוא לה” (שמות ל” י). ויש סיפור מיוחד על זה. **המלבי”ם** היה גאון עולם, ובדורו ועד היום לא מבינים אותו¹⁵, כי היה כ”כ חריף בלשון שלו והיו לו דרכים חריפות¹⁶. פעם היה דורש בליל שבת בפרשת השבוע “תצוה”, הגיע לפסוק הזה ואמר להם: **מי זה “קודש קדשים”? זה אהרן הכהן**. היו שם משכילים וחצי משכילים, ואמרו לו: מה אתה מבלבל לנו את המוח? הפשט של הפסוק “קודש קדשים” זה המזבח (הפנימי). וגם רש”י פירש ככה. אח”כ העידו לו על זה, ואמר להם ששבוע הבא יתקן את זה. בשבוע הבא פרשת כי תשא, אמר להם: בואו נחזור על הפסוק האחרון בפרשה הקודמת. חזר ועוד פעם הסביר “קודש קדשים הוא לה” זה אהרן הכהן. והמשיך: **ואם תגידו לי איפה כתוב דבר כזה על אהרן הכהן? הנה פסוק בדברי הימים א’ (כ”ג י”ג) “בני עמרים אהרן ומושה ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים**”. וא”כ הפירוש שאמרתי נכון, וזה לא פלא. כולם השתקו והמחכים הזה. **אבל באמת הוא אמר את זה בדרך חריפות, והפשט לא ככה**. לפני כן כתוב על מזבח החיצון שהוא קודש קדשים, “שבעת ימים תכפר על המזבח וקידשת אותו, והיה המזבח קודש קדשים כל הנוגע במזבח יקדש” (שמות כ”ט ל”), **ואם החיצון נקרא קודש קדשים הרי קל וחומר שהפנימי מזבח הזהב נקרא ככה**. אבל גם זה לא מובן למה מזבח החיצון נקרא קודש קדשים, והרי מקריבים עליו קרבנות מהבוקר עד הערב מחוץ לאהל מועד ועשן שם, “לא ניצחה הרוח את עמוד העשן” (אבות פ”ה מ”ה), ומה זה קודש קדשים? אלא רש”י הסביר שזה לענין שכל הנוגע במזבח אפילו קרבן קצת פסול, יקדש ומקריבים אותו. אבל כאן במזבח הזהב אי אפשר לפרש ככה, כי הוא מיוחד רק לקטורת. לכן רש”י כתב “קודש קדשים הוא לה” שלא עושים בו דבר אחר, אלא “אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם” ולא כל השנה, כי רק הכהן הגדול מזה עליו ביום כיפור על המזבח הזה. ולכן נאמר עליו “קודש קדשים הוא”, רק לדבר הזה. אבל הפשט לא על אהרן, אלא שהמלבי”ם היה חריף.

החיישוב הנכון של עמוד השחר על פי המעלות

ט. בעיתון “יום ליום” כותבים כבר פעמיים-שלוש שעמוד השחר שמפורסם בלוחות משובש (ולא אומרים שהכוונה ללוחות שלנו), כי צריך ללכת לפי מרן שסובר שמעמוד השחר עד הזריחה שעה וחומש זמניות, כלומר מחשבים לפי אורך היום, ואם היום קצר כמו בחורף מיעלה שעה וחומש היה פחות משעה. אבל אי אפשר לעשות ככה, כי **בכף החיים** (סימן ח”י אות ח”י)¹⁷ מובא שמנהג ידוע בירושלים שזמן הנחת תפלין זה שעה לפני הנץ. והמקור לזה **מהרב יוסף**

15. פעם רבי ישראל סלאנטר ע”ה אמר שאם המלבי”ם היה עוסק בהלכה וכותב שאלות ותשובות ופסקים, היה מגרש את כולו מביט המדרש. כדי שאדם יידע מי זה רבי ישראל סלאנטר נספר עליו סיפור אחד, הוא היה מייסד “הנועות המוסר”, כי בזמנו אמרו שלא צריך מוסר כי מספיק גמרא ופוסקים, ובשביל להוכיח שהוא גאון גדול גם בהלכה וכדו’ (כדי שיקבלו ממנו) היה מדי פעם נותן שיעור במשך שעה-שעתיים. פעם בא לעיר אחת ורצה להטיף להם מוסר שלמדו מוסר, אבל הם חשבו שהוא אדם פשוט וכלי קיבלו ממנו כלום. מה עשה? תלם להם דרשה בשבת, והוכיח להם מערב שבת מקורות בשביל הדרשה. גמרא והרמב”ם ותוספות וכדו’ מוקר מכאן ומוקר מכאן. והם תלו אותם בבית הכנסת. באו בחורים שובבים שם, והחליפו את הדף במקורות אחרים לגמרי דברים בטלים ומבוטלים, פותח במרחק ומסיים במערב, “הוולך אל דרום וסובב אל צפון” (קהלת א’), גמרא זבחים וברכות תוספתא ואבות דרבי נתן, מה השגנון הזה? אבל עשו את זה כפונת לראות אם יוכל לעמוד בזה. כאשר בא רבי ישראל סלאנטר לדרוש בליל שבת, ביקש את הדף של המקורות שלו כדי להיזכר פחות או יותר (זה לא כמו שלי... אלא רק מקורות בלבד). **הסתכל וראה שזה לא המקורות שכתב מערב שבת**. חשב בן שש דקות להכין דרשה ע”פ המקורות החדשים האלה, ודרש **במשך שש שעות כשהוא מחבר בין המקורות מכאן ומכאן, ויצאה דרשה נפלאה**. הבחורים השתגעו מזה. אחרי הדרשה, אמרו לו: הרב, אנחנו מבקשים סליחה, רצינו לבחון אותך. שאל אותם: עמדת בניסין או לא? אמרו לו: ועוד איך עמדת... איך עשית את זה?! “ואנכי עמדתי בהר” (דברים י”ג), עמדת בניסין.
16. בזמנו הרפורמים התחילו להחליף את השבת ביום ראשון, והיה צריך לומר דרשה בשבת הגדול נגד זה. אמר להם: “כול מראש חודש? תלמוד לומר ביום ההוא”, מה הפירוש? הרפורמי אומר לעשות קרבן פסח בראש חודש ניסן, ונדחה את השבת ליום ראשון ואת המועדות לראש חודש. לכן תלמוד לומר “ביום ההוא”, תראה לו את החומש מתורגם לגרמנית שכתוב שם “ביום ההוא”, בשעה שמצה ומורו מונחים לפניך. והכה אותם על קודקודם. כאשר מינו אותו לרב בבוקרצה, אמר להם: **אני דורש מכם שלושה דברים, הזרוע הלחיים והקיבה**. אמרו לו: מה אתה רוצה מאיתנו? וכי אתה כהן?! אמר להם: **הזרוע הזרוע שתניחו תפלין, הלחיים שלא תגלחו בתער, והקיבה שתאכלו כשר בלבד**. גם פעם שאלו אותו: **רבי, האם מותר לעשן שבת?** אמר להם: **מותר בשנינו**, שאלו אותו: איפה שנינו? ענה להם: **האש לתוך הגרון**... הוא היה יודע איך לענות להם. אבל עשו לו הרבה צרות, ופעם אחת באמצע הדרשה שלו בשבת, באה המשרה והוציאה אותו מחוץ לעיר, כי היה חריף וחד לשון והיו לו שונאים שם נורא ואיום. רחמנא ליצלן.
17. אף אחד לא ישבח את זה, “חי חי הוא יודך כמוני היום” (ישעיה ל”ח י”ט).

בית ההוראה כסא רחמים
בנשיאות מרן רה”ר רבנו מאיר מאזוז שליט”א
מנהל טלפוני: 02-5353-383
02-5353-383
שעות פעילות בית ההוראה: א’ - י’ 12:00-24:00 | זמני חג: 08:30-24:00 | כנסים: 08:00-18:00
www.bithor.org.il

לראות את זה. אני אמרתי שכל הגאונים וחכמי התלמוד לא חלמו על שיטת רבנו תם בכלל (עיין בשו"ת בית נאמן ח"א חאו"ח סימן כ"ה), כי הוא ראה כן בצרפת שלא נראים כוכבים רק כעבור שעה וכמו שכתוב בתוספות (פסחים ב' סוף ע"א בד"ה והא), וכיון שהוא לא טס ברחבי העולם לראות שבמדינות המזרח בבל ומצרים וכדו' זה אחרת, לכן פירש שיש שתי שקיעות, ולדעתו מה שהגמרא (שבת ל"ד ע"ב) אמרה "תלתא רבעי מיל" זה אחרי השקיעה הנראית חמשים ושמונה דקות וחצי. "עוד היום בנוב לעמוד" (ישעיה י' ל"ב), המלה "נוב" בגימטריא חמשים ושמונה, שעוד זה יום. ואמרו לי שרב סעדיה גאון שהובא באבן עזרא (שמות י"ב ו') פירש "בין הערביים" שנאמר בקרבן פסח, שזה בין השמשות שהוא שעה ושליש בערך. וא"כ הוא סובר כמו רבנו תם. אבל כתבתי מאמר והבאתי תירוץ יפה על זה, שכנראה רב סעדיה גאון מתרגם בין הערביים "בין השמשות", ואני זוכר שתירגמו ככה בחו"ל "בין אלמגארב". ובדקתי בתרגום רב סעדיה גאון (שהביאו לי עכשיו) והוא כותב "בין גרביין", כלומר שתי שקיעות. (ועיין בחוברת אור תורה חשון תשע"ט סימן כ"ו, ובספר סנסן לייאר עמ' מ"ג). למה הוא הרחיב כ"כ את הזמן של השקיעה לגבי קרבן פסח? כי לפי תרגום אונקלוס על בין הערביים "בין שמשיא" (שם), צריך לשחוט קרבן פסח בבין השמשות, והרי זה מקסימום שמונה עשרה דקות ואיך אפשר שכל ישראל ישחטו בזמן הזה!? לכן רב סעדיה לקח בין השמשות הכי מורחב, משקיעת החמה עד שייצאו כל הכוכבים. וזה בדיוק מה שאמרו בגמרא (פסחים צ"ד ע"א) ארבעה מילין. ולעולם בין השמשות שלנו ע"פ ההלכה זה "תלתא רבעי מיל" בלבד. הדברים האלה פשוטים וברורים מאד. רק שבהתחלה לא ראיתי את תרגום רב סעדיה גאון, ועכשיו ראיתי שהוא מתרגם את זה²⁷.

חלץ תפלין ויצא לבית הכסא האם מברך שוב על התפלין?

יג. מי שהניח תפלין ובאמצע התפלה הוכרח לצאת לבית הכסא, בגמרא (סוכה מ"ו ע"א) כתוב שכאשר חוזר להניח את התפלין צריך לברך, וככה פסק מרן (סימן כ"ה סעיף י"ב). אמנם המגן אברהם (שם סק"ב) מצדד שדוקא בזמנם שבית הכסא היה רחוק מחוץ לעיר, לכן עד שילך ויחזור יסיח דעתו. ואילו בזמננו שבית הכסא קרוב בכל מקום, אפשר לחלוץ תפלין ולהיכנס ואח"כ לחזור ולהניח בלי ברכה. והבן איש חי (ש"א פרשת וירא אות י"ג) כתב שיברך בלי שם ומלכות אלא יהרהר בלבו. אבל הרב עובדיה ע"ה (שו"ת יביע אומר ח"ח סוף סימן ב' בהערה) כתב בזה, והביא שם כמה אחרונים רבי עקיבא איגר ואחרים שחולקים על המגן אברהם בזה, ושגם הסברא שפעם בית הכסא היה רחוק לא נכונה, כי מצאנו בירושלמי (יומא פ"ג ה"ב) שגם בית הכסא קרוב נחשב כרחוק, ולכן צריכים לברך. אמנם העולם עדיין נוהגים ע"פ המג"א ובא"ח שלא לברך, ואדם שגמר עמידה והוצרך ללכת לשירותים, מוריד את התפלין וחוזר ומניח אותם בלי ברכה. אבל לפי הרב צריך לברך. ויש עוד נפקא מינה בזה, כאשר חוזר ומניח תפלין ושומע קדיש או קדושה, אם הוא מברך על התפלין כדעת הרב עובדיה לא יענה על זה, שהרי זה כמו שמניח מחדש ובתפלין דרש"י לא מפסיקים לכלום (אבל בתפלין של רבנו תם אפשר לענות כי לא מברכים עליהם). אבל אם נוהג כמו מגן אברהם וכן איש חי ואחרים שלא לברך, אפשר לענות על קדיש וקדושה. צריך לזהר בדברים האלה, וללמוד אותם.

צריך ללמוד כל הדעות בתורה

יד. הגמרא (חגיגה ג' ע"ב) אומרת: "דברי חכמים כדרבונות, וכמשמרות נטועים בעלי אסופות, ניתנו מרועה אחד" (קהלת י"ב י"א). עליך ללמוד את הכל, דברי האוסרים ודברי המתירים, דברי בית שמאי ודברי בית הלל. למה צריך ללמוד את כל הדעות האלה? כי לפעמים אתה נמצא בלחץ ובשעת הדחק, וכשתדע עוד דעות תוכל לעשות ספק ספיקא וכדו' ותוכל לפסוק בזה, אבל אם תהיה "מרובע" תמיד תאמר אסור מספק (והמליצו על זה: כי אם הסוס אסור והחמור אסור, ואוהלים כאשר המה"). לכן צריך ללמוד את הכל, זה אומר אסור וזה אומר

זכר, אבל אם נולדה בת זה יותר טוב מכלום. אבל זה גם לא נכון, כי כתוב במילון "משאללה" זה יופי וחו. ויש הרבה שגיאות בתרגום, גם בניקוד. למשל האות הראשונה במלה "ספר" המ"ק בסגול, וזו טעות, כי צריך להיות בצירי. והולאי שרק הטעות הזאת כי נמחק נקודה אחת של הסגול וזה בסדר, אבל באמת יש הרבה מאד טעויות כאן. בשביל לתרגם ולנקד צריך להיות מומחה גם בניקוד העברית וגם בשפה הערבית.

27. עוד מלה אחרת שראיתי בתרגום רב סעדיה גאון על התורה, בפסוק "ואת שתי אבני שהם" (שמות כ"ט ט'), רב סעדיה מתרגם "בלאר", ופירושה זכוכית. ואבן עזרא (בשיטה קצרה שם) כותב בשמו ככה: הגאון (הכוונה לרב סעדיה) לקח את תרגום אונקלוס "בורלא" והפך את האותיות ר"ש ולמ"ד, ובמקום בורלא נעשה "בלאר". ככה גם תירגמו בג"ר, ואמרתי להם: זו טעות, מה קרה לכם? וכי אבני שהם זו זכוכית? הרי זה משהו אחר ששונה מאד. אבל הנה רב סעדיה גאון תירגם "בלאר". והיום יש זכוכית יקרה וחשובה מאד "קריסטל", שיכולה להיות אבני שהם של התורה. (וע"ע בספר מגדולי ישראל ח"ד עמ' ג).

ישראל לא ממש מציאותית, ורק בתור חומרא כי מרן (סימן רס"א ס"ב) כתב את זה. וגם רבי יעקב פראגי מהמה (סימן מ"ז) כתב שאם נשמור את זמן רבנו תם אנחנו נקרב את הגאולה, ולכן הרב רצה בכל מחיר לקרב את הגאולה. אבל למעשה זה רק חומרא בלבד. וכאשר הרב משאש ע"ה (שו"ת שמש ומגן ח"א חאו"ח סימן ה') אמר: "לא טוב אנכי מאבות" והם לא החמירו כמו רבנו תם, למה אתה מחייב אותנו? הרב (הליכות עולם ח"ג עמ' קמ"ד) ענה לו: אני לא מחייב על זה, רק אמרתי שזו "חובה קדושה" ופירושו מדת חסידות. אומרים שלפעמים הרב היה צריך לתת שיעור במוצאי שבת, והיה נוסע וחורש את כל הארץ כולה, "מעשה חרש אבן" (שמות כ"ח י"א), והרב "חרש" את כל המדינה כולה... ובשביל להגיע למקום של השיעור היה לוקח לו שעה וחצי-שעתיים, אז היה נוסע עם יהודי שלא מחכה לזמן רבנו תם (ובודאי לא יכול לקחת ילד בגיל עשר שינהג ברכב כי זו סכנה), כי הוא נוסע איתו ולא עושה כלום. לכן למעשה דעת רבנו תם זו חסידות בלבד. (ועיין בשו"ת בית נאמן ח"א חאו"ח סי' כ"ה-כ"ח, ובעלון מס' 90 אות כ' והלאה).

ההלכה למעשה בזה

יא. אמנם אנחנו קבלנו דעת רבנו תם כחובה, ובבית אנחנו בלי נדר לא עושים שום מלאכה לא דאורייתא ולא דרבנן בזמן הזה²⁴ (אבל לא ע"פ שעות זמניות אלא שוות, ויש הסבר לזה). וא"כ מאי נפקא מינה שזה רק חומרא? אם אדם מוכרח לנסוע למקום מסויים, למשל יש לו חולה וצריך ללכת איתו לבית חולים, אז אם יוכל ליסוע אחרי הזמן של הרב טיקוצ'ניסקי (בלוחות שלו), שזה שלושים ושבע דקות עד ארבעים דקות מהשקיעה²⁵, זה יותר קל ועדיף שיעשה ככה. וא"כ בשעת הדחק שזה משהו אחר. אבל הזמן שלאחר מכן עד רבנו תם זה כבר חסידות, ולכן אם אין ברירה אפשר לנסוע בזמן הזה.

האם רב סעדיה גאון סובר כרבנו תם?

יב. תרגום רב סעדיה גאון על התורה נדפס במקור שלו בערבית²⁶, וביקשת בדיוק ככה, אלא הרב היה אומר לאנשים גדולים שידליקו והיה מברך על הגר הזה. 24. מדוע? כי הנשים לא יבינו את זה, והן מבינות "שחור ולבן", או שזה שבת וגם דרבנן אסור, או שזה לא שבת והכל מותר. לכן אם אדם לא דחוק כדאי להחמיר בזה. 25. הזמן של הגמרא (שבת ל"ד ע"ב) זה שמונה עשרה דקות אחרי השקיעה, כי זה "תלתא רבעי מיל" אליבא דהרמב"ם. ואחריו הזמן של הרב טיקוצ'ניסקי שזה ארבעים דקות אחרי השקיעה. אמנם יש אומרים שזו טעות כי זה תורת דסתרין, או שאתה פוסק כמו הגאונים או כמו רבנו תם. אבל יש לו גברא רבא לסמוך עליו בזה, החיד"א (ברכי יוסף סימן רס"א סק"א) מביא תשובה כתב יד של רבי אברהם הלוי מחבר שו"ת גינת ורדים (וכיום נדפסה בשו"ת מהר"ו פראגי סוף סימן מ"ו) שכתב שמונה כל ישראל לא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד שיעברו שני מילים. ולפי מה שמפורסם בזמנו כדעת מרן שהמיל זה ח"י דקות, וא"כ שני מילים זה שלושים ושש דקות. לכן מחכים שלושים ושש דקות אחרי השקיעה. ולפעמים הזמן מתארך מעט לארבעים עד ארבעים ואחת דקות, אבל לא יותר מזה. וא"כ יש מקור לזה. למה נהגו ככה? כי הענין הרגילה לא רואה שלוש שבתים, וצריך אדם עם מפה שביק בדיוק עם משקפת ומסתכל בזוית הזאת ובזוית הזאת, הולך אל דרום וסובב אל צפון" (קהלת א' ו'), ולא כלם יודעים את זה. לכן לכתחילה צריכים לעשות ככה. 26. אבל התרגום לעברית (שהביאו לי כעת) לא מדוייק, כי צריך להיות אדם בקי טוב בעברית כמו הרב קאפח ע"ה והרב יצחק שילת יב"ד לחיים, ואם אדם לא בקי יכול לטעות בזה. (אני יודע קצת ערבית, אבל לא בצורה שאוכל לתרגם, וצריך אדם מומחה כי השפה הערבית עמוקה עד מאד). למשל בפסוק "ויאמר אלקים יהי אור" (בראשית א' ג'), רב סעדיה מתרגם "שא אללה", וחשבו שהמלה "שא" זה מלשון תאוה, שאלקים חשבו שהיה אור. אבל זה לא נכון, כי "שא" "אינש אלה", שפירושו אם יצאה. ופתחתי מילון ערבי-עברי, וראיתי "שא" פירושו רצה. וא"כ זה לא לשון תאוה. לעיראקים יש שם "משאללה" לבת, ותמיד חשבתי שהכוונה מה שה' רצה. כי אצל יהודי המזרח הבת היתה גריעות. אם נולד בן שמחים שנולד בן

סגול "נר חיים"

יוזשלים
ע"ש הגאון הגדול רבי חיים הכהן זצ"ל
מיסד מוסדות "בית נאמן"

גם אתה ינון!

בהשתדלות קטנה להיות שותף בהחזקת התורה ולהצטרף לרבים שכבר תרמו וראו ישועות.

בעז"ה במוצאי ר"ח ניסן מוצש"ק פ' תזיע

תערך הגרלה על פרסים יקרי ערך כלי בית, תווי קניה ועוד...

פרס ראשון 2000 ₪

רכישת כרטיס בודד סה"כ 20 ₪

רכישת 5 כרטיסים (100 ₪) נאם זכאי:

בכרטיס בנווט מתנה + העברת 2 שמות לברכה שיוכרו ע"י האברכים ויתברכו בקברו של הגאון הצדיק ר' חיים הכהן זצ"ל

כרטיסים	מזומן / ציקים ע"י ציגים	אשראי
ניתן לרכוש: נדרים פלוס (ע"ש סגול נר חיים)		

תורמים ורואים ישועות- צלצל עכשיו:
052-7128761 | 052-7681914 | 052-7128760

על דבר קטן, "על פת לחם יפשע גבר" (משלי כ"ה כ"א)³⁰. ואם תחמיר בתינוק כזה ככה, הוא מיד יצטנן, ולא יוכל להגיע אפילו לברית מילה. אבל לעתיד לבוא כולם יהיו בריאים, והתינוק הזה יהיה בריא וחזק, "כי הנער בן מאה שנה ימות" (ישעיהו ס"ה כ'), אפילו נער חלש ימות רק בגיל מאה. לכן לעתיד לבוא אין שום בעיה שתהיה ההלכה כמו בית שמאי. וא"כ גם דברי בית שמאי שנו ראים לכאורה תמוהים, יגיע זמן שהלכה כמותם. גם בית שמאי אומרים שצריך להיות בציציות שמונה חוטים, ואילו בית הלל אומרים ששם חוטים (מנחות מ"א ע"ב), וההלכה לא כמו בית הלל אלא כמו בית שמאי בזה. והתוספות (סוכה דף ג' ע"א בד"ה דאמר) כותבים: פסק רב עמרם גאון בשם הלכות הלכה כבית שמאי. לכן אין דעה שתדחה אותה לגמרי, אלא עליך ללמוד כל הלכה וכל סברא, ותלמד הכל באהבה ובחיבה, ותראה כמה יופי יש בתורה. האומללים ההם מסכנים לא יודעים מה זה תורה ומתקפים אותה, אבל קודם כל תלמדו אותה.

לכבוד דברי תורה ותלמידי חכמים

30. בזמן מהרש"א ספרו התפשט בעולם כולו³¹, ויש סיפור שפעם הוא הגיע לעיר אחת וראה שני חכמים מתפללים בדבריו, ואומרים שהוא כותב דברים בטלים, אחד מהם אמר שיש טעות וסופר ולקח אולר והתחיל לגרד שם. מהרש"א היה שם ולא הכירו אותו, אמר להם: רבותי, **טרם הכנתם אותי ואתם מגרדים אותי!...** קודם כל תבינו מה אמרתי שם³². פעם אחת רבי העשיל שהיה גברא

31. כתוב "כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירונו עוד מקומו" (תהלים ק"ג ט"ז), איזה רוח? וירוס חיידק והצטננות. בגמרא (בבא מציעא ק"ז ע"ב) שמואל אמר "הכל ברוח", כלומר כל המחלות באות מהרוח, ואף פעם לא הבינו אותו. אבל קראתי בספר התלמוד ומדעי התבל (עמ' י"א) שהמדענים בדורו התפללו: מאיפה ידע חכם יהודי לפני אלף וחמש מאות שנה שהכל ברוח? אבל עכשיו מבינים שיש חיידקים ומיקרובים וכל מיני דברים כאלה.

32. ער היום יש ישיבות שלא זזים בלי מהרש"א. אמנם לפני מאתיים שנה אמרו שהראשונים במקום מהרש"א, אבל אין דבר כזה כי מהרש"א צריך ללמוד ראשון, וצריך ללמוד גמרא רש"י תוספות מהרש"א ורש"י. וגם רבי חיים קנייבסקי שליט"א אמר שצריך ללמוד ככה. ואם יהיו לך שאלות תעיין בראשונים. אבל לא יתכן לומר שאסור ללמוד מהרש"א, ופעם ביישבת וולאז'ין מי שהיה רוצה ללמוד מהרש"א היה צריך רשיון מיוחד מראש הישיבה. מה פירוש הדבר הזה? חייבים ללמוד מהרש"א.

33. תלמיד חכם אחד סיפר לי שפעם בכלול בבני ברק כאן למדו את הדיבור הראשון של מהרש"א במסכת סוכה, ולא הבינו לא את הקושיא ולא את התירוץ, וראש הכולל אמר להם "הדיבור הזה ישאר עד ימות המשיח". שאל אותי ואמרתי לו את ההסבר לזה. אבל הכל היה ל"כ פשוט, ואיני יודע למה לא הבינו את זה.

מותר. רמז לדבר "ניתנו מרעה אחד", המלה "מרעה" ראשי תיבות משה רבנו עליז השלום, זה רועה אחד.

"אלו ואלו דברי אלקים חיים"

34. הגמרא (עירובין י"ג ע"ב) אומרת על דברי בית שמאי ובית הלל "אלו ואלו דברי אלקים חיים", איך זה יכול להיות? כי לפעמים פוסקים גם כמו דעות שלא להלכה³⁵. ואותו הדבר גם לגבי בית שמאי ובית הלל. אמנם כתוב "בית שמאי במקום בית הלל אינה משונה" (ברכות ל"ו ע"ב ועוד), כלומר שאין הלכה כמותם, אבל מצאנו מקומות שאפשר להבין את בית שמאי. כתוב במשנה (סוכה פ"ב מ"ח) שפעם נולד נכד לשמאי הזקן שהיה בריא, והאמא פטורה מסוכה ונשארה בבית, אבל שמאי דאג לנכד הזה שלא ישאר בלי סוכה, ובחול המועד הוריד קצת מהתקרה וסיכך לקטן³⁶. הקורא אומר: מה החומרות האלה? הנכד הזה בסה"כ בן יומו, "רח בן יומו", למה צריך לדאוג לו בזה? אבל המקובלים כתבו שלעתיד לבוא תהיה ההלכה כבית שמאי. והמלבי"ם (תורה אור במדבר י"ט א') הביא את זה. מה ההבדל? כי היום הבריות שלנו לא טובה ואנשים חולים וסובלים

35. והנה דוגמה לזה, כתוב בגמרא (ברכות ד' ע"ב) שלדעת רבי יוחנן בשחרית עושים קריאת שמע ועמידה, במנחה עמידה, ובערבית קריאת שמע ועמידה. וכמו שאנחנו עושים היום. ואילו רבי יהושע בן לוי אמר תפלות באמצע תיקנום. כלומר בשחרית קריאת שמע לפני עמידה ובערבית עמידה לפני קריאת שמע, כי חכמים תיקנו שלוש תפלות באמצע בין קריאת שמע של הבוקר ובין קריאת שמע של הערב. התוספות (חולין צ"ז ע"א בד"ה אמר רבא) מביאים מספר קדמון "סדר תנאים ואמוראים" שבכל מקום הלכה כרבי יהושע בן לוי. ואיך יכול להיות דבר כזה? הרי המקום הראשון בגמרא שהובאה דעת רבי יהושע בן לוי אין הלכה כמותו בזה, וכי מתחילים ערבית בעמידה ואח"כ קוראים קריאת שמע? כולם קוראים קריאת שמע לפני עמידה. אלא התשובה לזה, שיש מקרים שחכמים אומרים לעשות כמו רבי יהושע בן לוי, באיזה מקרה? מרן (סימן רל"ו ס"ג) כותב שאם אדם בא לבית הכנסת בערבית וראה שהציבור עומדים להתחיל תפלת שמונה עשרה, לא אמר קריאת שמע ויתפלל כי אז נמצא שלא מתפלל עם הציבור, לכן יתפלל עמידה מיד ואח"כ יקרא קריאת שמע (עם ברכותיה). כמו דעת רבי יהושע בן לוי. והמקור לזה מהגאונים (אוצר הגאונים ברכות דף כ"ז ע"ב). אמנם כף החיים (שם אות כ"ב) מפפק בזה, וכותב שע"פ הקבלה לא כדאי לעשות את זה. אבל פעם ראיתי את הרב דבליצקי זצ"ל שעשה דבר כזה, וגם רבי חיים פלאג' (כף החיים סימן ב' אות ב') כותב שאין שום חשש ופקוק בזה לא רק ע"פ הפשט אלא גם ע"פ הקבלה. לכן אם אדם נדחק יכול לעשות את זה, שיתפלל עמידה ואח"כ יקרא קריאת שמע. "אלו ואלו דברי אלקים חיים" (ע"ע בספר אריז נסי-גיטין עמ' מ"ח).

36. היום יש אחד יוני גרינשטיין שיועד לצייר יפה מאד (הוא בעל תשובה), ובמשניות עם התמונות שלו זה משהו מיוחד, ורואים שם איך התינוק הזה ישן בסוכה בן פורת יוסף... "יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן" (תהלים צ"א א').

וכן את שאר ספרי המכון שיצאו לאור בתקופה האחרונה מכתבי יד של גדולי רבותינו גאון המורה. ש"ת דל מתנה ארמים ג' כרכים מתנאן רבי ארמים לאניאדו, ספר בן אברהם מתנאן רבי אליהו עבאדי, ש"ת דלי במסקיא מתנאן רבי אברהם שתחן, ספר בית יעקב על אגדות הש"ס והעין יעקב מתנאן רבי אברהם דין

ספר קדושת אר"ץ משא ומתן מתקן בין גדולי ארם צובא דיני המסק בקדושת התפילה, ספר מנחת הדבוקה על התורה מתנאן רבי צדוק חוצין (הראשון), ספר הבן יקר מתנאן רבי ארמים לאניאדו, ספר ויחי יעקב מתנאן ארם צובא דיני צדקה ומעשר כסמים, ש"ת ארשות החיים ב' כרכים מתנאן רבי חיים עטיה.

לעילוי נשמת
בחיי רפאל בר כמנה
ל"ע כ"ג חשון התשנ"ב
תיבת תראכי בת שאשיה
ל"ע ה' אדר תשס"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
פרטונה מזל
בת שרינה
חדאד
ע"ה

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

רבא וגאון גדול³³, למד בספר של מהרש"א, והיה נראה בעיניו שטעה שם (הוא היה בדורו של מהרש"א, כי מהרש"א נפטר בשנת השצ"א והוא עשרים שנה בערך לאחר מכן). זרק את הספר לארץ. בא תלמיד ואמר לו: למה הרב זרק את הספר? אמר לו: הוא משובש ולא יודע מה כותב בכלל, בוא תראה איזה שיבוש. התלמיד קרא ואמר לו: כבודו לא הבין אותך, הפיסוק בדבריו אחרת, וזה פשוט מאד. אמר רבי העשיל: איך אבוי, לא הבנת את זה. לקח את הספר וחייבך ונישק אותו, ואמר: אני לא אחבר ספר בכלל, שלא יעשו לספר שלי מה שעשיתי לספר הזה. הרב חיד"א שמע את הסיפור הזה מאה שנה לאחר מכן באמסטרדם (שם הגדולים מערכת ספרים אות ה' ערך היכל קדש). **אדם צריך ללמוד לכבוד תלמידי חכמים. ואם הוכרחת לומר שטעית לא קרה לך כלום**, הרמב"ם אומר "טעית", הרי"ף אומר "טעיתי", רבא אומר "טעיתי", "אוקי רבא אמורא עליה ודרש דברים שאמרת לך טעות הן בידך" (בבא בתרא קכ"ז ע"א, ועוד).

חכמתו של מרן החיד"א ע"ה

זי. הרב חיד"א ע"ה נפטר ביום י"א באדר בשנת תקס"ו (אנחנו כרגע באדר ראשון ונאמר עליו מלה אחת, ובאדר שני נוסף עוד סיפורים בלי נדר), והוא היה גאון וחכם באופן טבעי, כי לא למד מתמטיקה כמו שלומדים היום. פעם אחת היתה שאלה במקוה שהיה ספק אם יש בו שיעור מקוה או לא, כי מרן (י"ד סימן ר"א ס"א) כותב שהמקוה צריך להכיל ארבעים וארבעה אלף ומאה ושימונה עשרה אצבעות ושלש שמיניות, שזה יוצא בחשבון של אמה על אמה ברום שלש אמות. אבל במקוה הזה היו מדרגות ומעלות ומורדות, ולא ידעו איך למדוד אותו. הרב חיד"א (שיורי ברכה י"ד סימן ר"א סק"ג) כתב: יש לי עצה נפלאה לזה, תעשו כוס

33. הוא היה רבו של הש"ך. פעם הש"ך (י"ד סימן צ"ח סק"ו) מזכיר אותו בדין מין בשיאיו מינו, שהוא קבע שמוחשבים לא ע"פ השם אלא ע"פ הטעם, אזלינן בתר טעמא. אמנם מרן בבית יוסף (שם) כתב אחרת, אבל כל האחרונים הסכימו לדברי הש"ך בזה. והוא כתב שם: **שאלתי את מורי ורבי רבי העשיל, ואמר לי שאני צודק, דאזלינן בתר טעמא. וגם הפרי חדש (שם סק"ו) שהרבה פעמים מתווכח עם הש"ך, כתב בזה "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו" (מלאכי ב' ז).**

"מעוקבת", כלומר עשר אצבעות אורך עשר אצבעות רוחב ועשר אצבעות גובה, והיא תוכל להכיל אלף אצבעות מעוקבות (כי עשר כפול עשר כפול עשר שווה אלף), ותמלאו בה מים שאובים פשוטים שפסולים למקוה, תריקו את המקוה הזה, ותשפכו בו ארבעים וארבע פעמים כוס זה ועוד שמינית כוס הארבעים וחמש, אם הוא מכיל את המים האלה סימן שהוא כשר, ואח"כ יתמלא ממי גשמים או מקרח. זה הכל. בלי למדוד ובלי כאב ראש ובלי לנכות שטח המדרגות. בזמנו הרשב"ץ (ש"ת הרשב"ץ ח"א סימן קס"ג והלאה) נשאל שאלה כזאת על מקוה עגול כמו חצי כדור, וכתב שלמד ושכח את זה, ולכן שלח לחבירו "אנבלשום אפרים" ("אין זה אדון) שלמד איתו הנדסה בספרד, שיגיד לו את הכללים בזה. והוא שלח לו אותם. ובזמן הרב חיד"א אין אנבלשום ואין כלום, כי אף אחד לא היה יודע מתמטיקה. אבל יכול להיות שאם הרשב"ץ היה עושה את זה, לא היה צריך את כל הכללים בזה. (ועיין בספר מגדולי ישראל ח"א סוף עמ' ר"ו). "אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם" (איוב ל"ב ח'). הוא היה יודע לענות בחכמה³⁴. **צריך ללמוד את הדברים האלה, כי התורה נותנת לאדם גם חכמה וגם דעת וגם להסביר לאחרים. אשרי מי שילמד את התורה מתוך אהבה, ויזכה לכל הטובות שבעולם, ברוך ה' לעולם אמן ואמן.**

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הנמצאים בבית הכנסת ששמעו את השיעור, וכל אלה ששמעו דרך "קול ברמה", ואלה שאח"כ קוראים דרך העלון. מלכא דעלמא יברך יתהון, ויזכה יתהון, וימלא כל משאלות לבם לטובה, בבריאיות איתנה והצלחה רבה, אושר ועושר וכבוד, אורך ימים ושנות חיים, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.

34. הרב חיד"א (מעגל טוב עמ' 112) מספר שפעם בא אליו זקן עקשן רבי משה רובליס, והראה לו אתרוג שכולו נקבים ונקבים ומנומר, ואמר לו: תגיד לי, אני אומר שזה כשר וחברי אומרים שזה פסול, מה אתה אומר על זה? (ככה היו מדברים עם הרב חיד"א). החיד"א חשב מה לענות לזקן בן שמונים וששים שנה, ואמר לו "זה פרי עץ הדד"ר... כאילו הוא שאל אותו אם זה לימון או אתרוג או תפוז. אבל לא אמר לו אם זה כשר או לא, וידע לענות לו בחכמה.

פניה זו בחסות
אפיקים

מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

האלה:

הרב שר הוא מוהל מוחמה וידוע בצפון, מידי יום מוהל הוא אג יאדי ישכאל. מנהגו כמוהאים חסידים אנשי מעשה אצאא כסמן הגמנון מביא הכנסת כדי לא אכטל גמיז אג הצ'יבור הגמנון (כמו שהובא בהאכה הכורה ח"ס ע"א א"ח).

השבת בשלג המנמה הגעזוכי הספק באיבו האס יש ענין אצאא גם בשבת כסמן אחיג "צדקת" או אא?

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576 בין הפותרים וכוונה תוגרל מכות קפה איכותית!

אסור להעמיד בערב שבת סיר עם מים ע"ג כיריים דלקות (לא מכוסות) באופן שעד כניסת שבת אין שהות שהמים יגיעו לבישול כל צרכו (שהוא קרוב ל-100 מעלות). אולם אם יש שהות, או אם בעבר המים רתחו כבר עד החום הנ"ל אף שעשכשו הם פחות חמים ומ"מ חמים בחום של יד סולדת בו (שהוא 65 מעלות ע"פ כמנוח"א ח"ב עמ' ש"ח), מותר. וכן אף באופן שחמים פחות, אם הלהבה או הכפתורים מכוסים, מותר בכל ענין. וכן פסק בכמנוח"א (ח"א עמ' מ"ח) ע"פ דברי השו"ע (סו"ס ר"ד), וראה עוד ביבע אומר (ח"ו סי' ל"ב).

הזוכה בפתרון החידה:

משפחת עצמון - רמת בית שמש

תשובה לשאלת תצוה

נעם

בדק ואושר לשימוש ע"י בד"ץ מהדרין | בטיחותי במיוחד לילדים!

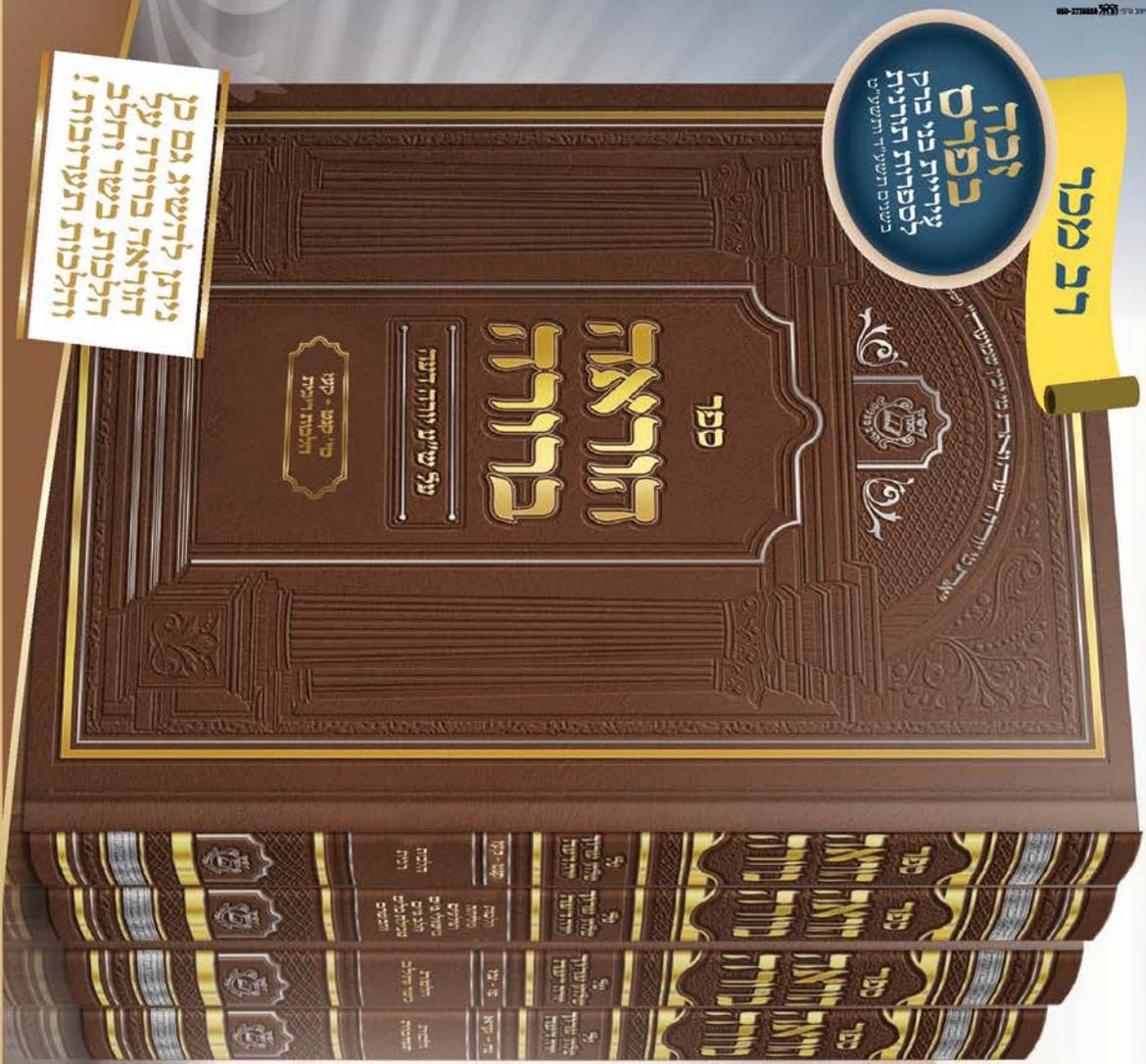
8510*

מבית אפיקים מרוזנת סימן מים

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

רב מכלר

זכה בפרס
עידוית בני ברק
לספרות תורנית
בשנים תשע"ד ותשע"ה

מפעל הזרעה ברורה

הזרעה ברורה

ביאור מקיף ויסודי לשלחן ערוך יורה דעה, עם משא ומתן עיוני בדרגות הנצרכים, ואסיפת דינים (כולל שאאלות אקטואליות), מתוך ספרי מפרשי השלחן ערוך והאחרונים, תוספת עיוני הדינים, הקרי הלכה, והערות בדברי הפוסקים. זהכל במתכונת וכתבנית הספר "משנה ברורה".

חדש! הלכות מליחה ובישולי גוים שנוספו בחזירות לרבנות
חדש! הלכות ריבית

ניתן להשיג גם כן
הוצאה ברורה על
הלכות כשרות וזלזול
והלכות תערובות!

ניתנות
הרב יהודה דאדא
ודובר אילן 39 08-9931543

נידום משה
הפצת ספרי קידוש
02-5400902

יודשים
"בית האוצר העברי"
02-6243362

בני ברק
"תורה ודעים"
03-6779433

הפצה ראשית: ישיבת "כפת הדמים" רח' הרב עיזאל 26
050-4158565 | 03-6714821

בקבות תרומה שנתקבלה לזיכוי הרכים כולל או אוצר ספרים המעוניינים לקבל מט אוצר ההלכה לרא תשלום
לא העבר מתב בקשה חתום על "ראש הכולל או מנהל אוצר הספרים בצירוף מט" טלפון. לרוא "barakkdanit@gmail.com"

050-5304426
050-4128940

מה בתמונה?

ידע ידע

א. ספר יחסין הוא ספר נפלא, ומתפרו רבי אברהם זכות היה גאון עולם. כפאטר כתב את ספרו ספר יחסין, כבר היה מגרש מספרד, והגיע לתינוס בשנת רס"ד (שנים עשרה שנה אחרי הגרוש). ושם חבר את ספרו זה. אבל לא כל התלמוד היה לידו, ולכן היה כותב את שמות התנאים והאמוראים בעל פה, כי ידע בעל פה את כל התלמוד. (היה גאון גם פאטרונומיה ובהשבו). הרבה פעמים הרב סדר הדורות (שהיה גאון גדול, וחי מאתיים שנה אחריי. בשנת ת"ק בערך), משיג ומעיר עליו: איפה מצאת את התנא הזה? איפה מצאת את האמורא הזה? ומתברר שהיה נסח ספרדי ששם מופיעים כלם. איך נמצא את הנסח הספרדי שאבד מן העולם? פצין יעקב מביא שם גסחאות בין סוגרים עגלים ובין סוגרים מרבעים, הסוגרים העגלים זה הנסח המקורי שהיה בספרד, כי בעל עין יעקב רבי יעקב בן חביב (אביו של מהרל"ח - רבי לוי בן חביב) היה גם בן ממגורשי ספרד, והסוגרים המרבעים זה מה שהמדרסיים האחרונים הגיהו בו לפי הנסח שלנו בגמרא. אמנם תמיד פליש על ומרבע העקר הוא המרבע, אבל כאן הפוך. והעקר העגל. פעם פשהיינו לומדים עין יעקב הייתי קורא רק את העגל, כי זה הנסח שהיה בקדו של בעל עין יעקב. (גליון 145 הערה 22 וגליון 114 הערה 5).

ב. כמה יש פרקי משניות בכל התלמוד? פעם מישהו עשה חשבון ומצא חמש מאות עשרים ושלשה פרקים (ובגלל ששקשה לזכר אז נתנו סימן לזה: עם הפולל זה חמש מאות עשרים וארבעה, כמננו 'תלמוד בבלי'). איך אצנחנו יודעים את זה? כי הרבה צדיקים היו קוראים ח"י פרקי משנה כל יום (עיון כף החיים סימן קנ"ה אות י"ב דיבור המתחיל טוב ללמוד), כמו החכם צבי שהיה גאון עולם והיה לומד ח"י פרקי משנה בעל פה כל יום (ועוד כמה חכמים גם בדרגנו, כמו הרב צבאן זצ"ל ואחרים), וגומרים את הכל בכל חדש חסר של עשרים ותשעה ימים. ועשרים ותשע כפול שמונה עשרה זה יוצא חמש מאות עשרים ושלשה, ומוסיפים עוד פרק אחד 'בנוסח'. ויש אמרים שאם נוריד את הפרק האחרון של מסכת בכורים 'אנדדוגינס' (ראה מה שכתבו רבי מנחם עזריה מפאנו בסוף שו"ת שלו, ורבי ישעיה פיק בפירושו ראשון לציון על המשניות שם), יהיו בדיק חמש מאות עשרים ושלשה פרקים. (גליון 114 הערה 2).

ג. השיר 'אנופה אשכנזה' פלו געגעיעם לשכינה, וחבר אותו רבי יצחק אבוחצירא זצ"ל (הוא לא אחיו של רבי ישראל (הפפא סאלי) אלא דוד שלו), שפסוקו נהרג בעוונות על ידי גוים (י"מ וזכרם). הוא כתב את השיר הזה בגיל 14, ובאותו זמן אביו חפש אותו, אחר כך הוא הראה לו את השיר הזה, ואמר לו אביו: תזק וברכה, זה שיר מיוחד במינו. (גליון 99 הערה 1).

חיזה

אותו פסוק חזר בשיעור פעמיים

תשובה לחיזה נמצאת בעלון תוכוחי

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלושה 21 (חובה לציין שם וכתובת) נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פטרונות מיליון קודם:

פתרון החידה: הם הכי חשובים, אך אינם נראים. מתי מותר לכתובם? טעמי המקרא הם החשובים בין האותיות תיקוד התנים והטעמים, ואינם נכתבים. תמונ אברהם שהתירו לכתוב הטעמים בגמילה, ובמקום שיכול אדם לשכוח הטעמים, יסמנם שם.

הזוכה: דוד שלום רפאלי - ירושלים

פתרון מי בתמונה: האנן הגדול רבי ברוך שמעון סלומון זצ"ל הרב הראשי וראב"ד סתח תקוה וראש ישיבת נחלת דוד (שהשבעו יום האוכרה העשירי לפטירתו), ויב"ל"ת, הידין האנן רבי אפרים כהן שליט"א, עם רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א (באירוסו בנו של האנן רבי אפרים), הזוכה: מיכאל כרמלי - קריית יערים (טלו סטון)

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של סרן ראש הישיבה שליט"א
לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גליון 106

למען הספר

"על מרן הרב עובדיה אפסר לומר את הדבר הזה"

אומרת המשנה: רבי מאיר אומר, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה. זה מי שלומד תורה לשם שמים, לא בשביל כבוד ולא בשביל להתפאר. הגאון מוילנא לא הוציא את הספרים שלו בחייו, כי חשש שיבוא לו מזה כבוד קטן והוא לא רוצה בזה. אבל הפסדנו מזה, כי אחרי פטירתו לא כלם ידעו לערוך את הספרים שלו כמו שצריך, ונפלו שם אלפי שגיאות כי לא הבינו את כתב ידו (ואם היה כתב היד לפנינו אוילי נוכל לפענח בו כמה דברים, אבל חלק גדול הלך בשואה). ולכן מרן החד"א (שם הגדולים ערך ספר נשאל דוד) אומר שלמרות כל הענוה, אשרי האדם שמדפיס ספריו בחייו, רק שיאמר שעושה את זה לשם שמים. ואם אתה חושש שתבוא לך מחשבה של גאולה, רבנו יוסף חיים זצ"ל כותב בהקדמת ספרו: הריני מודיע שכל מה שאני כותב יהיה לשם יחוד קדשא בריה הוא, וכל מחשבה והרהור רע של גאולה וכו' אני מבטל אותם בטול גמור כחרס הנשבר. העקר שתלמוד תורה לשם שמים. ממשיך רבי מאיר: ולא עוד, אלא שכל העולם פלו פדאי הוא לו וכו'. פעם מרן הרב עובדיה זצ"ל בא להולא של הישיבה, והיה שם הרב משה מימון ז"ל (הרב של קרית אתא) ואמר: 'כתוב' [את האלקים ירא ואת מצותיו שמור] כי זה כל האדם' (קהלת פרק י"ב פסוק י"ג), ומפרשת הגמרא (ברכות דף ר' עמוד ב') שכל העולם פלו נברא בשביל זה [כלומר, כדי שיברא אדם זה, בן פרש רש"י]. ועל הרב עובדיה אפסר לומר את הדבר הזה. ובאמת אתה מרגיש על גדולי עולם שכל העולם לא שוה בלעדיהם. (גליון 114 אותיות ז, ח').

הלכה נאמנה

ברכת הלבנה

מרן (בשלחן ערוך סימן תכ"ו סעיף ד) פסק שאין לברך על הלבנה עד שיעברו שבעה ימים מהמולד. (ויש אומרים שלא צריך שבעה ימים שלמים, ובמיוחד אם זה מוצאי שבת. וככה נהגו בתנוס שאם זה מוצאי שבת אז גם פשסר שעה או שעתים היו מברכים ברכת הלבנה. אבל אבא זצ"ל היה מקפיד שיהיו שבעה ימים שלמים, וככה דעת הר"ש (בסידור) ובהפך החיים (סימן תכ"ו אות ס"א) וכן איש חי (שנה שניה פרשת ויקרא אות כ"ג)). ומנהג האשכנזים, שלא מחכים עד שבעה ימים אחר המולד (אלא עד שלשה ימים) כדי לברך ברכת הלבנה (למה? כי במדינות שלנו אפסר לחכות ואם לא היום אז מחר, אבל שם באשכנז תמיד היה גשם, ולכן אם לילה אחד יש כמה דקות שהלבנה בהירה היו מברכים מיד). אמנם האמת שבגמרא (סנהדרין דף מ"א סוף עמוד ב) משמע פדעת האשכנזים, ויש גם דעה שאפסר לברך ביום הראשון פלומר בראש החדש, וככה סובר הרמב"ם (פרק י' מהלכות ברכות הלכה י"ז). וגם ראיתי מאמר של רבי יעקב חיים סופר שליט"א שמצא עשרים ראשונים שסוברים שאפסר לברך אחר שלשה ימים. אך כאמור מרן פסק שיש להמתין שבעה ימים, וזה על פי הקבלה. (גליון 99 אותיות י"ד וט"ו).